

HUDEBNÍ INVENTÁŘ JEZUITŮ V UHERSKÉM HRADIŠTI Z ROKU 1730

Petr Číhal, Slovákcké muzeum, Uherské Hradiště

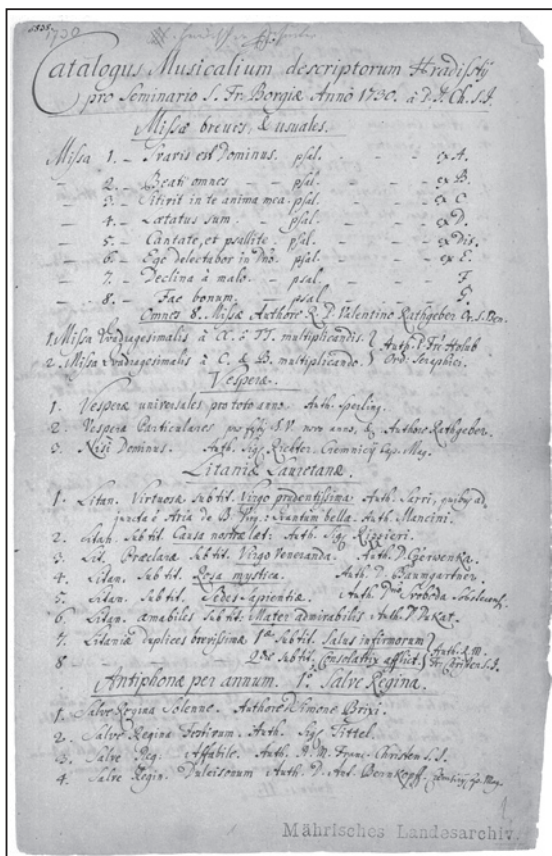
Tovaryšstvo Ježíšovo založené sv. Ignácem z Loyoly v roce 1534 sehrálo v rámci aktivit katolické církve důležitou roli. Svou misijní činnost v průběhu let rozšířilo do jednotlivých zemí starého kontinentu a za jeho hranice. Jezuité kladli vedle duchovních cvičení důraz na vzdělávání. To vše činili s vědomím hesla jezuitského řádu Ad maiorem Dei gloriam.

Jezuité v Uherském Hradišti

Popělohorský vývoj událostí v českých zemích přinesl nejen změnu společenského klimatu, ale zaznamenal také značný vzestup aktivit jezuitského řádu, který měl být v očích katolické církve hrází proti šířící se reformaci. Vždyť na Moravě byly v době předbělohorské založené jezuitské koleje pouze v Olomouci (1569) a Brně (1578). Bělohorská porážka českých stavů a následné utlumení reformačních snah umožnily jezuitům mít větší vliv na vzdělávání zdejšího obyvatelstva především v rámci středního a vysokého školství. Jezuitské koleje s gymnáziem tak postupně vznikaly v Jihlavě (1624), ve Znojmě (1624), v Opavě (1625), Kroměříži (1636–1644), v Uherském Hradišti (1644) a v Telči (1661).¹

U počátku koleje v Uherském Hradišti stála Kateřina Alžběta Zoubková ze Zdětína, která ve své závěti darovala jezuitům své statky k založení koleje v libovolném moravském městě. Tehdejší představení řádu přitom uvažovali o Uherském Hradišti, které mělo být v jejich očích obranou proti šířícímu se kalvinismu z Uher. Tyto plány však překazil kardinál František Dietrichstein, který zamýšlel vybudovat kolej v Kroměříži, tedy ve městě, kde měl svou rezidenci a příchodem řádu ho chtěl kulturně a společensky pozvednout. Od roku 1636 tak začali jezuité působit zde. Dobyetí a vydrancování Kroměříže švédským vojskem v roce 1643 ale zapříčinilo, že jezuité opět začali vyjednávat o umístění koleje v Uherském Hradišti. Císařským souhlasem ze dne 23. září 1644 pak byl dán pokyn k přenesení koleje z Kroměříže do Uherského Hradiště.²

Svými pedagogickými a kazatelskými aktivitami jezuité pozvedli kulturní úroveň zdejšího obyvatel-

stva. Postupně v Uherském Hradišti vybudovali gymnázium, kolej pro členy řádu, nový chrám. Pořádali divadelní a duchovní hry, vytvořili mariánské družiny, organizovali procesí a pěstovali úctu k světcům. Důležitou součástí jezuitských aktivit byla také výuka hudbě, jež byla významnou složkou pastorače. Počátky semináře, pojmenovaného po třetím jezuitském generálu sv. Františku Borgiovi, můžeme datovat do roku 1655, kdy se v seznamu členů koleje poprvé objevuje funkce hudebního prefekta semináře.³ Za nejvýznamnější osobnost v hudební oblasti, která v letech 1722–1727 studovala na zdejším jezuitském gymnáziu, můžeme považovat hudebního skladatele Františka Xavera Richtera.⁴ Jezuité často působili v širším okolí, zvláště ve Vizovicích a Vsetíně. Jezuitská kolej v Uherském Hradišti byla stejně jako samotný řád zrušena v roce 1773. Za tuto dobu kulturně povznesla nejen město, ale i jeho okolí.

Hudební inventář z roku 1730

Inventář nazvaný *Catalogus Musicalium descriptorum Hradistii pro Seminario S. Fr. Borgiae Anno 1730 a P. J. Ch. S. J.* je rukopis, který se skládá z jednoho listu popsaného z obou stran (na první straně je razítko Moravského zemského archivu v německém znění Mährisches Landesarchiv), jednoho dvojlistu popsaného ze třech stran a jednoho prázdného listu s názvem *Catalogus Musicalium descriptorum Hradistii pro Seminario* (opět se stejným razítkem). Tento list mohl patrně sloužit jako složka, což by potvrdzovalo jeho přehnutí. Rozměry listů jsou 316 x 204 mm. Inventář je uložen v Moravském zemském archivu v Brně v Bočkově sbírce (G1) pod signaturou 5838.

Hudební inventář semináře sepsaný v roce 1730 obsahuje 185 skladeb, z nichž je 150 v inventáři blíže specifikováno. Na instituci, trvající s počátečními přestávkami pětasedmdesát let, je jejich počet velmi nízký, jak upozorňuje ve své studii muzikolog Jiří Sehnal.⁵ Starší skladby byly z inventáře pravděpodobně vyřazeny. Pisatelem inventáře byl jistý P. J. Ch., což je monogram P. Jana Chodury (1688–1739). Z jeho života víme, že v roce 1705 vstoupil v Brně do řádu (vysvěcen byl v roce 1720 v Březnici), v letech 1712–1714 se stal hudebním prefektem semináře koleje v Uherském Hradišti, v téže funkci pak působil v rezidenci na Svaté Hoře (1720–1722), v koleji v Jičíně (1723), opět na Svaté Hoře (1724), v rezidenci v Golčově Jeníkově (1726) a podruhé v Uherském Hradišti (1730). Zde také podle Markéty Holubové v roce 1739 zemřel.⁶ Počet seminaristů dosáhl v roce vzniku inventáře patnácti. V průběhu existence hudebního semináře byl jejich počet přibližně v průměru kolem dvaceti osob. Další informace o hudebním semináři podává Metoděj Zemek ve své práci *Dějiny jezuitské koleje v Uherském Hradišti*.⁷

Skladby jsou v inventáři rozděleny do 20 tematických skupin:

Missae breves & usuales	10 skladeb
Vesperae	3
Litaniae Lauretanae	9
Antiphonae per annum Salve Regina	4
Alma Redemptoris	10
Ave Regina	9
Regina Caeli	13
Hymni Vespertini	5
Cantus Natalitii	11
Cantus Quadragesimales	23
Cantus de Resurrectione et Ascensione Domini	7
Cantus de Sancto Spiritu	4
Cantus de Sanctissima Trinitate	5

Cantus de Venerabili Sacramento	10
De Sanctissimo Nomine Jesu	3
Cantus de Beata Virgine	7
Cantus de Sanctis Apostolis & Martiribus	5
Cantus pro quacunque solennitate	5
Cantus de Tempore	6
Cantus pro defunctis	1

Základní liturgická forma – mše – je zastoupena pouze 10 skladbami. Chybí také hudba ke školským hrám, které byly v uherskohradištské koleji s oblibou prováděny. Názvem Cantus byly zpravidla označeny jednoduché písňové útvary, árie, dueta nebo sborové skladby. Údaje o jednotlivých skladbách jsou různé. U skladby *Alma Redemptoris* Františka Christena a *Domine non sum dignus* od Richtera, uvedeného jako kremnického kapelníka, se vyskytuje zmínka o houslích a violách.⁸ Z dechových nástrojů inventář uvádí hoboje a lesní rohy.⁹ Většina skladeb má latinský text, avšak zajímavý je vyskytující se český text v tematických skupinách Cantus Natalitii a Cantus Quadragesimales, který je v hudebních sbírkách této doby řídkým jevem. V prvním případě nalezneme dvě skladby o narození Páně na český text, v druhém šest skladeb s postní tematikou.¹⁰ Německý text nemá ani jedna skladba, což odpovídá převaze českého živlu mezi obyvateli města. Zajímavá je také národnostní otázka členů uherskohradištské koleje, na kterou nám však nebude možno s určitostí odpovědět. Z informací o členech koleje z roku 1660 vyplývá, že se kolej jevila převážně jako česká. V první polovině 18. století bylo více než polovina členů české národnosti. Tento stav byl porušen od padesátých let 18. století, kdy se německý živel v koleji zvětšoval a nabýval převahy. V následujících řádcích se pokusíme identifikovat a stručně charakterizovat autory skladeb zastoupených v inventáři a rozčlenit je podle regionální, případně řádové příslušnosti. Tuto identifikaci ztěžuje okolnost, že inventář často uvádí autory bez křestního jména.

Ze skladatelů jsou hojně zastoupeni členové jezuitského řádu:

Heisler, patrně Antonín Heisler, pražský skladatel 17. století, zemřel asi v roce 1691 v Praze.¹¹ Kněz a varhaník v klimentském jezuitském semináři na Starém Městě pražském. Není jisté, zda byl členem jezuitského řádu. V hudbě byl žákem Vincenza Albricchio (po roce 1682). Jeho skladby byly poměrně hojně rozšířeny a oblíbeny, jak dosvědčují záznamy jeho třech chrámových skladeb v křížovnickém inventáři z let 1737–1738, dále má skladby v osekém, svatojakubském a rajhradském inventáři z roku 1725.¹² Mezinárodní soupis hudebních pramenů (dále jen RISM-OPAC)¹³ jeho skladby neuvádí. V uherskohradištském inventáři má zapsánu (dále jen v UH) 1 skladbu.

František Christen (1682–1733),¹⁴ narodil se ve Vysokém Mýtě, do řádu vstoupil roku 1699 v Praze, v letech 1709–1712 byl hudebním prefektem koleje v Praze na Starém Městě, v téže funkci v letech 1715–1717 působil ve Vratislavi, v roce 1723 a v letech 1728–1732 ho zaznamenáváme v téže hodnosti v olomoucké koleji. RISM-OPAC jeho skladby neviduje. V UH inventáři má zapsáno 13 skladeb.

Václav Majer (1665–1726),¹⁵ narodil se v Řepíně, do řádu vstoupil v roce 1683 v Praze, v roce 1691 byl hudebním prefektem na koleji v Telči, o rok později v Brně, v letech 1700–1701 na Starém Městě pražském, v roce 1705 na Malé Straně v Praze a v roce 1708 na koleji v Jičíně. Jeho skladby uvádí inventáře cisterciáků v Oseku z let 1706 a 1720.¹⁶ V Národním muzeu v Praze jsou uloženy jeho skladby *Dixit Dominus* (1707) a *O Panis caelice* (1708) pocházející z chrámu sv. Mikuláše v Praze. Je zaznamenán v hudebním archivu kapitulní knihovny u sv. Víta, v inventáři benediktinů v Kremsmünsteru a Herzogenburgu a čtyři skladby má zapsány v rajhradském inventáři z roku 1725.¹⁷ V RISM-OPAC jeho skladby

nejsou zastoupeny. V UH inventáři má zaznamenáno 16 skladeb.

Jakub Sitter (1666–1713),¹⁸ pocházel ze Slezska, do řádu vstoupil v roce 1683 v Brně, v roce 1690 zůstal funkci hudebního prefekta v koleji v Kutné Hoře, o rok později v Jičíně a v následujícím roce opět v Kutné Hoře, v roce 1703 na Malé Straně v Praze a v letech 1704–1707 opět v Jičíně. V letech 1710–1713 působil jako zástupce vedoucího semináře v Praze. V hudebních inventářích cisterciáckého kláštera v Oseku z roku 1706 a 1720 je zaznamenán jeho žalm *Nisi Dominus*. RISM-OPAC jeho skladby neevduje. V UH inventáři má zapsány 3 skladby.

Antonín Svoboda (1709–1746),¹⁹ rodák ze Sobotky, do řádu vstoupil v roce 1728 v Jičíně, v Brně dostudoval gymnázium (1729–1730). V seznamu noviců označen jako hudebník (1730). Hudební prefekt v Olomouci (1740), v Praze na Starém Městě (1742), ve Vratislavi (1743) a v Kladsku (1745). Je autorem čtyř chrámových skladeb zachovaných ve Vratislavi (*Missa solemnis*, *Ofertorium*, *Dixit Dominus*, *Miserere*) a kantáty, kterou získal klášter v Broumově. Jednu skladbu má také v rajhradském inventáři z roku 1725.²⁰ RISM-OPAC uvádí 7 skladeb. V UH inventáři má zapsány 2 skladby.

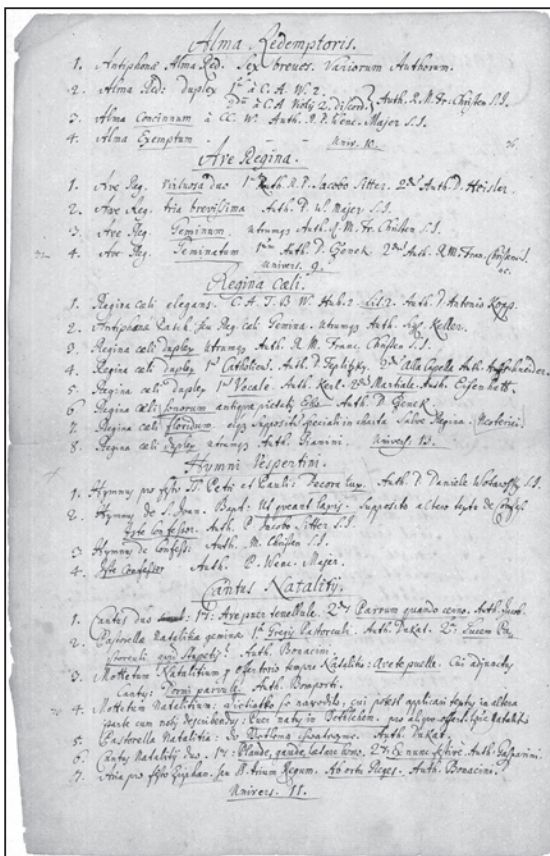
Daniel Votavský (1676–1720),²¹ narozen ve Staré Boleslavi, do řádu vstoupil v roce 1695 v Novém Městě pražském. V roce 1702 byl hudebním prefektem v koleji v Březnici. V RISM-OPAC jeho dílo není evidováno. V UH inventáři má zaznamenáno 5 skladeb.

Ze skladatelů jiných řádů:

Holub, člen františkánského řádu, v UH inventáři má zapsány 2 skladby.²²

Valentin Rathgeber (1682–1750),²³ rodák z Oberelsbachu. Základy hudebního vzdělání získal od otce. Studoval na univerzitě ve Würzburgu. V roce 1707 odešel jako hudebník do kláštera Banz, kde vstoupil do benediktinského řádu a v roce 1711 byl vysvěcen na kněze. Byl vedoucím sboru v Banzu. Poté pobýval patrně v Augsburgu a Mnichově, ale nakonec se vrátil zpět do kláštera, kde zemřel. Jeho skladby jsou hojně rozšířeny, RISM-OPAC eviduje na 760 skladeb. V UH má zapsáno 10 skladeb.

František Ludvík Poppe (1670–1730),²⁴ rodák z Opole. Po studiu práv vstoupil v roce 1700 do řádu křižovníků s červenou hvězdou v Praze. Několik let pobýval na křižovnických farách v Kníně a Klučenicích. Vychoval četné hudebníky, zanechal rozsáhlé dílo, cca 150 skladeb. Na žádost svatovítské kapituly napsal *Te deum* pro kanonizaci Jana Nepomuckého. Jeho dílo eviduje inventář osecký, slánský, svatojakubský, pražských křižovníků, pražské Lorety, rajhradský inventář z roku 1725 a hudební archiv kapitulní knihovny u sv. Víta.²⁵

V Drážďanech bylo zaznamenáno 6 jeho skladeb. RISM-OPAC uvádí 12 skladeb. V UH inventáři má zapsanu 1 skladbu.

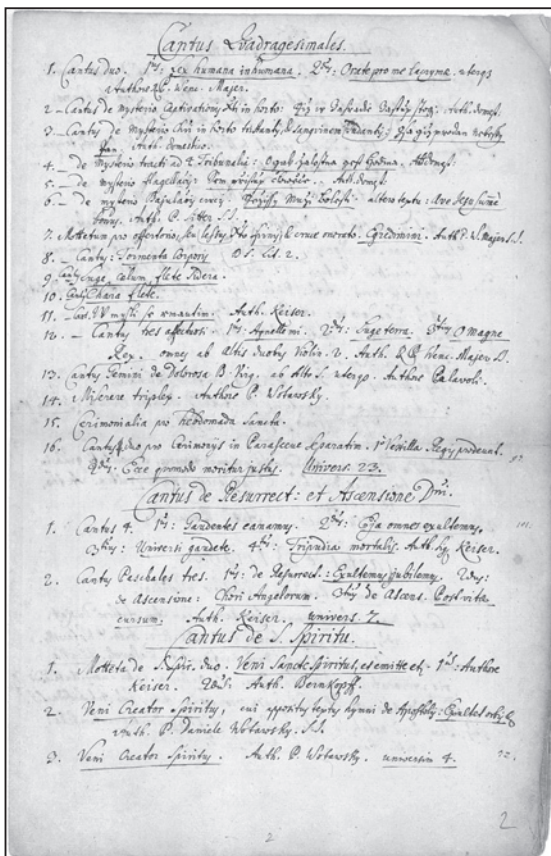
Významné české skladatele první poloviny 18. století reprezentuje:

Jan Josef Ignác Brentner (1689–1742),²⁶ rodák z Dobřan. V letech 1716–1720 vyšly u pražského tiskaře Georgia Labauna čtyři jeho tištěné sbírky. Tak velký počet vytištěných sbírek není pro toto období vůbec obvyklé. V této době patrně pobýval v Praze u křižovníků s červenou hvězdou na Starém Městě a udržoval styky s jezuitským kostelem při chrámu sv. Mikuláše na Malé Straně. Komponoval převážně chrámové skladby. Jeho dílo nalezneme v inventářích oseckém, slánském, kvasickém, blízkovickém, rajhradském z roku 1725, ve sbírce knihovny metropolitní kapituly Archivu Pražského hradu, u pražských křižovníků, v Muzeu české hudby, v Moravském zemském muzeu v Brně, v muzeu v Mělníku a v archivu v Litoměřicích. Dále jsou jeho skladby zaznamenány v Rakousku, Švýcarsku, v Maďarsku a na Slovensku. RISM-OPAC ve své databázi eviduje 57 položek. V UH inventáři má zaznamenánu 1 skladbu. Více informací nalezneme ve studiích Václava Kapsy.²⁷

Šimon Brixi (1693–1735),²⁸ rodák z Vlkavy, varhaník a skladatel, otec Františka Xavera Brixiho. V letech 1711–1717 navštěvoval jezuitské gymnázium v Jičíně. Po ukončení studií odešel do Prahy, kde působil roku 1718 jako hudebník ve sboru kostela sv. Martina. Během svého studia na univerzitě vystupoval jako skladatel, jeho skladby byly uvedeny při každoročních slavnostech – musica navalis. Nedokončil studium práv a od roku 1720 se věnoval jen hudbě. Působil také jako hudebník ve sboru Týnského chrámu a byl učitelem na škole u sv. Martina. Zemřel v Praze. Je uveden v inventářích oseckém, slánském, pražských křižovníků, pražské Lorety, rajhradském z roku 1725 a v kapitulní knihovně u sv. Víta.²⁹ RISM-OPAC eviduje 20 skladeb. V UH inventáři má zapsány 2 skladby.

Josef Leopold Václav Dukát (1684–1717),³⁰ rodák z Prostějova. Studoval u jezuitů v Olomouci (1696), kde získal hudební vzdělání. Později působil až do smrti jako ředitel kůru v želivském premonstrátském klášteře. Zde zkomponoval roku 1707 sbírku 12 kantát *Cithara nova*. V tomto pozoruhodně vyspělém cyklu můžeme nalézt raný výskyt kantátové formy na území českých zemí. Jeho jméno se nalézá v oseckém, slánském a rajhradském inventáři z roku 1725.³¹ RISM-OPAC obsahuje 15 skladeb. V UH má zapsány 4 skladby.

Václav Gunther Jacob (1685–1734),³² narozen v obci Krajková (v době jeho narození Gossengrün) na Sokolovsku,³³ vokalista v Kladrubech (1696) a v Praze u sv. Mikuláše, u benediktnů na Starém Městě pražském (1698). V Praze studoval filozofii, práva a teolo-

gii. Vstoupil k benediktinům (1710) a přijal řádové jméno Gunther. Byl učitelem a vychovatelem čtyř dětí hraběnky Marie Gabriely Lažanské v Manětíně (1719–1720). Poté se pohyboval mezi Prahou, sázavským klášteřem a Manětínem, krátce pobyl ve Vídni (1727). Roku 1731 krátce působil v Klatovech. Je autorem především chrámových skladeb (mše, offertorium, graduale, rekviem, oratorium, sepolkro, litanie, pastorela aj.). Ze všech řádových skladatelů byl jednoznačně nejproslulejší. Jeho skladby jsou uvedeny v inventáři rajhradského kláštera z roku 1725 i z roku 1771, dále v inventáři oseckém, slánském, pražské Lorety, svatojakubském, kvasickém a blížkovickém.³⁴ RISM-OPAC uvádí 29 skladeb. V UH inventáři má zaznamenány 2 skladby.

Jan Dismas Zelenka (1679–1745),³⁵ nejznámější barokní skladatel českého původu působící v zahraničí, jeho skladby jsou hojně zastoupeny v RISM-OPAC, v UH inventáři má zapsány 2 skladby, více informací nalezneme v monografii Janice B. Stockigt.³⁶

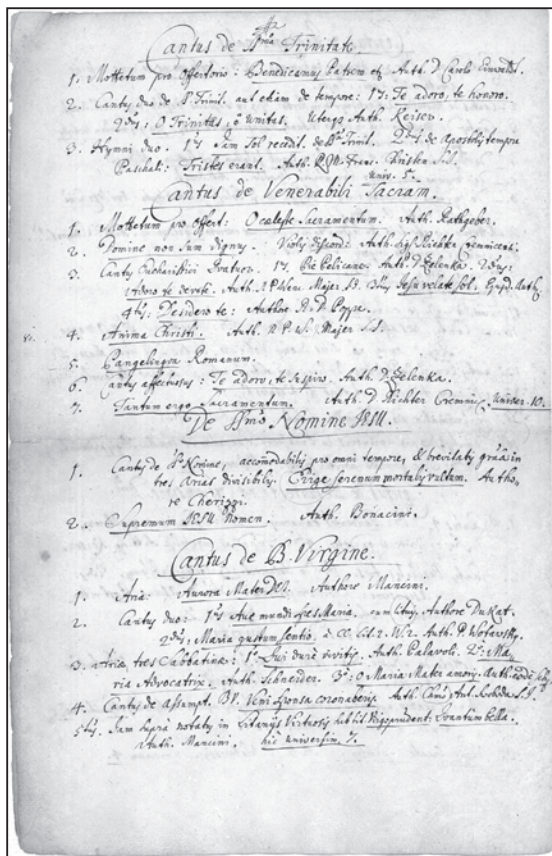
Malým dokladem styků koleje se Slovenskem jsou 3 skladby kremnického kapelníka **Richtera**. Jistý Ján Jozef Richter byl varhaníkem v Banské Štiavnici a též významným skladatelem.³⁷ Zůstává otázkou, zda štiavnický Richter je totožný s kremnickým. V UH inventáři má zaznamenány 3 skladby.

Hudebníky moravského původu v inventáři zastupují:

Antonín Bernkopf (1675–1747),³⁸ byl patrně trubačem u olomouckého biskupského dvora, poté ředitelem kůru u sv. Mořice v Kroměříži (doložená data působení 1703–1731). Jeho jméno nalezneme v tovačovském, oseckém, slánském, rajhradském inventáři z roku 1725 a v inventáři lichtenštejnské sbírky v Kroměříži.³⁹ RISM-OPAC eviduje 2 skladby, v UH má zapsány 2 skladby.

Karel Josef Einwald (kolem roku 1679–1753),⁴⁰ jeho jméno je uvedeno v inventáři slánském a u pražských křížovníků, v inventáři pražské Lorety a rajhradském z roku 1725, v hudebním archivu kapitulní knihovny u sv. Víta a u benediktinů v Göttweigu,⁴¹ RISM-OPAC uvádí 3 skladby. V UH inventáři má zaznamenánu 1 skladbu. Více informací nalezneme v internetovém Českém hudebním slovníku osob a institucí (heslo Einwald, Karel Josef od autora Tomáše Svačiny), v publikaci Jiřího Sehnala a bakalářské práci Tomáše Svačiny.⁴²

Keller, patrně jde o Josepha Raymunda Kellera (asi 1705–1774),⁴³ choralistu v olomoucké katedrále v letech 1724–1741. Pocházel údajně ze Šternberka, o místo choralisty se ucházel již v roce 1720, ale přijat byl patrně až roku 1724. V roce 1731 provedl v olomoucké

katedrále své melodrama *Canon vitae canonicae* a roku 1734 složil pro mariánskou družinu olomoucké univerzity melodrama *Aegrotus incurabilis peccator desperatus*, které bylo provedeno v jezuitské koleji téhož roku. 18. května 1741 rezignoval na místo choralisty, protože byl od 1. června ustanoven ředitelem kúru u sv. Mořice v Olomouci. Keller musel být patrně velmi plodný skladatel, ale jeho skladeb se dochovalo poměrně málo. RISM-OPAC eviduje 2 skladby, v UH inventáři má zapsány 2 skladby.⁴⁴

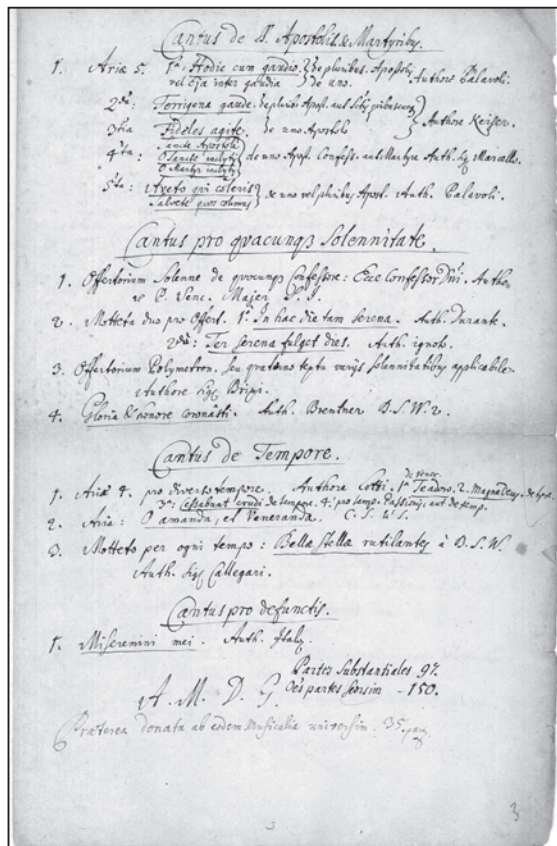
Z ostatních českých skladatelských jmen se zde vyskytuje **Čeněk** (v UH inventáři je uveden 2 skladbami), **Teplický** (1 skladba) a **Červenka**. Patrně se jedná o Václava Norberta Červenku (1677–1752),⁴⁵ varhaníka v Mladé Boleslavi, zastoupeného v inventářích osekém, slánském, pražských křížovníků a rajhradském z roku 1725. V UH inventáři má zaznamenanu 1 skladbu.

Dále jsou v inventáři uvedeny skladby italských autorů:

Bonporti, patrně jde o Francesca Antonia Bonportiho (1672–1749),⁴⁶ houslistu, pocházejícího z Trientu ze šlechtické rodiny, kde studoval v kněžském semináři. Po promoci v Innsbrucku se přestěhoval v roce 1691 do Říma. Pravděpodobně byl žákem Arcangela Corelliho. Bonportiho díla byla vícekrát vydávána. V roce 1740 odešel do Padovy, kde zemřel. U nás je zastoupen u pražských křížovníků a v rajhradském inventáři z roku 1725.⁴⁷ RISM-OPAC eviduje 35 skladeb, v UH inventáři má zapsány 2 skladby.

Calegari, patrně se jedná o Francesca Antonia Calegariho (1656–1742),⁴⁸ původem z Benátek, skladatele a teoretika, člena františkánského řádu. Studoval filozofii, ale posléze studia zanechal kvůli hudbě. Vzdělával se u Antonia Lottiho a roku 1700 se stal maestro di capella v kostele S. Francesco v Boloni. Po roce odešel do Benátek, kde zastával tutéž funkci v chrámu S. Maria dei Frari, kde zůstal 3 roky. Tentýž úřad spravoval od roku 1703 v Padově. V roce 1727 se vrátil do Benátek. V posledních letech svého života se zabýval výlučně teorií, chtěl dokončit *Traktat zur Harmonielehre*, na kterém pracoval 40 let. Zemřel v Benátkách. RISM-OPAC eviduje 16 skladeb, v UH má zaznamenanu 1 skladbu.

Durante, patrně Francesco Durante (1684–1755),⁴⁹ po smrti otce (1699) odešel ke svému strýci (knězi a hudebníkovi). Zde se učil hrát na housle a docházel na výuku skladby a kontrapunktu. V letech 1705–1719 cestoval několikrát do Říma. Později pobýval také na dvoře saského kurfiřta. Od roku 1728 vyučoval na konzervatoři v Neapoli, kde zůstal 10 let. K jeho žákům patřili např. Giovanni Battista Pergolesi, Giovanni Paisiello nebo Niccolò Piccinni. Byl především skladatelem chrámové hudby. Zemřel v Neapoli. Jeho skladby jsou hojně zastoupeny v RISM-OPAC. V UH inventáři má zapsanu 1 skladbu.

Gasparini, patrně Francesco Gasparini (1661–1727),⁵⁰ rodák z Camaiore. Roku 1682 byl varhaníkem u Madonna dei Monti v Římě, kde pravděpodobně studoval u Corelliho a Pasquiniho. O sedm let později debutoval svým prvním oratoriem *Iudith de Olopherne triumphans*. Roku 1684 byl jmenován v Boloni „Accademico filarmonico“. Roku 1689 se stal členem ansámblu kardinála Benedetta Pamphiliho. Poté působil v Benátkách, kde mezi jeho žáky patřili Domenico Scarlatti, Giovanni Benedetto Platti a Benedetto Marcello. Roku 1701 byl jmenován vedoucím sboru Ospedale della Pietà, pro který komponoval ročně jedno oratorium, dále mše a žalmy. Současně psal opery pro Teatro San Cassiano a kantáty pro akademii benátské šlechty. Roku 1713 odešel zpět do Říma, kde byl ve službách kardinála Ottoboniho. Posledním místem působení byl S. Giovanni v Lateránu, kde byl roku 1725 jmenován kapelníkem. Zemřel v Římě. Jeho skladby v hojně míře eviduje RISM-OPAC. V UH inventáři má zapsánu 1 skladbu.

Lotti, patrně Antonio Lotti (1666–1740),⁵¹ žák Giovanni Legrenziho. Od roku 1687 byl sborovým zpěvákem v chrámu sv. Marka v Benátkách, kde se stal roku 1692 varhaníkem a v roce 1736 kapelníkem. Krátce pobyl na dvoře saského kurfiřta v Drážďanech (1717–1719), odtud zajížděl se svou společností do Prahy provádět své opery a oratoria. Tiskem vyšly za jeho života *Duetti, terzetti e madrigali* (1705). U nás je zastoupen v inventářích lichtenštejnské sbírky v Kroměříži, pražských křížovníků, pražské Lorety, svatojakubském, hudebním archivu kapitulní knihovny u sv. Víta, rajhradském inventáři z roku 1725.⁵² Jeho dílo je hojně zastoupeno v RISM-OPAC, v UH inventáři má zaznamenány 4 skladby.

Mancini, snad jde o Francesca Manciniho (1672–1737),⁵³ původem z Neapole, který byl roku 1720 kapelníkem chrámu S. Maria di Loreto. RISM-OPAC eviduje řadu jeho skladeb, v UH inventáři má zaznamenány 2 skladby.

Marcello, může se jednat o Alessandra (1684–1750), nebo jeho bratra Benedetta (1686–1739),⁵⁴ známého spisem *Il teatro alla moda*. Skladby obou nalezneme v RISM-OPAC. V UH inventáři má zapsány 3 skladby.

Sarri, Domenico Natale Sarri nebo též Sarro (1679–1744),⁵⁵ v šesti letech přišel na studie do Neapole. Zde působil jako druhý kapelník tamního místokrále. Toto místo ztratil po obsazení Neapole Rakušany. Od roku 1724 uvádělo divadlo S. Bartolomeo první operu Metastasiovu *Didone abbandonata* s hudbou Sarriho. Od roku 1737 zastával post kapelníka královské kapely. Na objednávku komponoval pro hraběte Johanna Adama Questenberg, jenž měl své panství v Jaroměřicích nad Rokytnou.⁵⁶ U nás je uveden v inventářích slánském, pražských křížovníků, svatojakubském, kvasickém, rajhradském z roku 1725 a v kapitulní knihovně u sv. Víta.⁵⁷ Hojně zastoupen v RISM-OPAC, v UH inventáři má zapsánu 1 skladbu.

Z méně známých a převážně těžko identifikovatelných skladatelů jsou uvedeni: **Bonacini**, patrně se jedná o jednoho ze tří příslušníků rodiny Bononcini (Giovanni Maria, Giovanni, Antonio Maria), jejichž skladby eviduje RISM-OPAC, v UH inventáři má zaznamenány 3 skladby. **S. Cherizzi**, mohlo by se jednat o Sebastiana Chericiho (1647–1703),⁵⁸ v UH inventáři má zaznamenánu 1 skladbu, a **G. A. Rizzieri** (1 skladba), patrně jde o Giovanni Antonia Riccieriho (1679–1746) původem z Benátek,⁵⁹ jehož 24 skladeb uvádí RISM-OPAC. Zcela neznámí zatím zůstávají autoři **Gianini** (v UH inventáři 2 skladby), **Neoterici** (v UH inventáři 1 skladba) a **Palavoli** (v UH inventáři 4 skladby).

Z dalších autorů (především z německé jazykové oblasti) jsou v inventáři zapsáni:

Aufschneider, mohlo by se jednat o Benedikta Antona Aufschneidera (1665–1742),⁶⁰ rodáka z Kitzbühelu. Pravděpodobně získal hudební vzdělání ve Vídni, kde byl zřejmě ve službách dvora. Roku 1695 mu vyšlo šest orchestrálních suit. V roce 1705 byl jmenován nástupcem Georga Muffata v roli chrámového skladatele v Pasově. Komponoval převážně duchovní díla. U nás je uveden v inventářích lichtenštejnské sbírky v Kroměříži, osekém, pražských křížovníků, pražské Lorety, svatojakubském, kvasickém, v kapitulní knihovně

u sv. Víta, v rajhradském inventáři z roku 1725.⁶¹ RISM-OPAC registruje řadu jeho skladeb. V UH inventáři má zaznamenánu 1 skladbu.

Baumgartner, patrně jde o Alberta Baumgartnera (1677–1730),⁶² původem ze St. Leonhard am Forst v Dolním Rakousku, kapelníka a skladatele. Dostal se do benediktinského kláštera v Melku jako sborový zpěvák, byl zde vyučován ve hře na varhany a pravděpodobně i v kompozici. Stal se varhaníkem, po řeholních slibech v roce 1697 sloužil jako učitel noviců pro gregoriánský zpěv. V roce 1711 byl jmenován opatem Bertholdem von Dietmayr kapelníkem. V této funkci zůstal až do své smrti. RISM-OPAC eviduje 2 skladby, v UH inventáři má zapsánu 1 skladbu.

Eisenhut, patrně se jedná o Thomase Eisenhueta (1644–1702),⁶³ původem z Augsburgu, duchovního a skladatele. Po studiích na jezuitském gymnáziu vstoupil v roce 1664 k augustiniánům, kde přijal řeholní jméno Thomas. Od roku 1677 až do své smrti žil u benediktnů v Kemptenu, kde pedagogicky působil, napsal hudebně-didaktickou učebnici a další chrámovou hudbu. RISM-OPAC uvádí 1 skladbu, v UH inventáři má zapsánu 1 skladbu.

Keiser, snad jde o Isfrieda Keisera, člena premonstrátského řádu.⁶⁴ V 18. století je doložen ve Švábsku. Jeho kompozice se vyskytují v Einsiedelnu, Mnichově, Londýně aj. U nás je nacházíme v Mělníku, v hudebním oddělení Moravského zemského muzea v Brně ze sbírky milosrdných bratří v Brně, z Bučovic, Lipníku, Rajhradu aj. Je uveden též v inventáři křižovnickém a brtnickém. RISM-OPAC jeho skladby neeviduje. V UH inventáři má zapsáno 13 skladeb.

Kerll, patrně Johann Kaspar Kerll (1627–1693),⁶⁵ rodák z Adorfu. Velmi mladý přišel do Vídně, aby studoval u dvorního kapelníka Valentiniho. Dále se vzdělával u Carissimioho a pravděpodobně i u Frescobaldiho. Ve studiích pokračoval v Římě a poté se stal varhaníkem v kapele arcivévodě Leopolda v Bruselu. Po rozpuštění dvoru byl Kerll povolán do Mnichova. Nejprve působil jako vicekapelník a o půl roku později se stal dvorním kapelníkem. Připisuje se mu 10 oper, dále mše, duchovní drama. Jako kapelník byl velmi uznávaný. V roce 1664 byl císařem Leopoldem I. povýšen do šlechtického stavu, o devět let později odešel do Vídně a v roce 1680 se stal dvorním varhaníkem vedle Alessandra Pogliettiho. Po obléhání Vídně Turky (1683) se vrátil do Mnichova. Post císařského dvorního varhaníka vykonával až do roku 1692. Jeho skladby eviduje RISM-OPAC. V UH inventáři má zaznamenánu 1 skladbu.

Z málo známých či dodnes neznámých autorů jsou v inventáři uvedena jména:

Anton Kopp, v UH inventáři má zapsánu 1 skladbu.

Schneider, mohlo by jít o Johanna Adama Schneidera, kantora u sv. Jakuba v Brně, který je zastoupen v rajhradském inventáři z roku 1725,⁶⁶ v UH inventáři má zapsány 2 skladby.

Sperling, snad se jedná o Johanna Petera Gabriela Sperlinga (1671–1720),⁶⁷ který působil v roce 1705 v Budyšíně jako vedoucí sboru, v UH inventáři má zapsánu 1 skladbu.

Tittel, v UH inventáři má zapsánu 1 skladbu.

Závěr

Předkládaný soupis skladeb, vytvořený jezuitským knězem Janem Chodurou v roce 1730, nám přináší zdaleka neúplný pohled⁶⁸ do hudební praxe zdejšího semináře a pouze naznačuje repertoár, který byl v této době členy řádu prezentován. Přestože jezuité působili v Uherském Hradišti v poměrně dlouhém období let 1644–1773, žádné další písemné materiály s hudební tematikou (především not) se s výjimkou tohoto inventáře nedochovaly. Můžeme předpokládat, že v hudebním semináři jezuitů byly hrány skladby aktuální, jak bylo dobovým zvykem.⁶⁹ Co tedy všechno lze z inventáře vyčíst? Z hlediska typologie skladeb inventář obsahuje duchovní díla liturgické a především mimoliturgické

povahy. Repertoárově je orientován převážně na zpěvy určené pro církevní rok (vánoční, postní, velikonoční, liturgické mezidobí) a na skladby s mariánskou tematikou. Mše jsou zastoupeny pouze v deseti případech. Mezi latinskými texty jednotlivých děl nalezneme také texty české (především vánoční a postní písně). Po stránce zastoupení jednotlivých skladatelů inventář obsahuje celkem 44 jmen.⁷⁰ Nejvíce jsou zastoupeni domácí skladatelé, z nichž mezi nejvýznamnější jména patří J. D. Zelenka, J. J. I. Brentner, Š. Brixl a J. V. L. Dukát, dále autoři působící v moravských centrech Kroměříži a Olomouci A. Bernkopf, K. J. Einwald a J. R. Keller. Členové jezuitského řádu jsou zastoupeni šesti autory, z jiných církevních řádů inventář uvádí dva benediktiny, jednoho františkána a křížovníka s červenou hvězdou. Patrně slovenského původu je dosud blíže neznámý kremnický kapelník Richter. Z dalších skladatelů dosáhl významného společenského postavení J. K. Kerl, který působil jako dvorní varhaník na císařském dvoře ve Vídni. D. Sarri zastával post kapelníka královské kapely v Neapoli, F. Gasparinimu byl udělen v Boloni významný titul „Accademia Filarmonica“. A. Lotti pobýval na dvoře saského kurfiřta v Drážďanech a byl kapelníkem v chrámu sv. Marka v Benátkách. Z výše uvedeného vyplývá, že v hudebním semináři uherskohradištských jezuitů převažovala hudba domácích autorů, především samotných členů řádu, čímž si jezuité vytvářeli vlastní produkci skladeb a nebyli tak přímo odkázáni na další zdroje (např. nejvíce ze všech autorů je v inventáři uvedeno 16 skladeb jezuitů Václava Majera). Zastoupení německých a italských skladatelů určitě ukazuje na dobovou oblíbenost jejich repertoáru a styky řádu s ostatními jezuitskými centry na území dnešního Německa, Rakouska a případně Itálie, zásluhou nichž mohli uherskohradištské jezuité získávat hudebniny pro svoji potřebu.

Při všech informacích uvedených výše musíme mít neustále na zřeteli, že nám inventář podává pouze určitý výsek z doby hudebního působení jezuitů, neboť se kromě několika informací o provozu v hudebním semináři nedochovaly žádné další písemnosti vztahující se k jejich hudební činnosti až do zrušení řádu v roce 1773. Na více jak sto let fungující hudební seminář je pouhých 185 skladeb uvedených v inventáři velmi málo. Nelze si tak vytvořit komplexní obraz o repertoáru zdejších jezuitů. I přes toto konstatování má však inventář nesporný význam pro poznání barokní hudební kultury královského města Uherské Hradiště.

Pramen:

Catalogus Musicalium descriptorum Hradistii pro Seminario S. Fr. Borgiae Anno 1730 a P. J. Ch. S. J. (inventář je uložen v Moravském zemském archivu v Brně sign. G1 – 5838).

Poznámky:

- 1 Nejnověji o působení jezuitského řádu v českých zemích pojednává sborník z mezinárodní konference konané v roce 2006 v Praze: Č e m u s, P. (ed.): *Bohemia Jesuitica 1556–2006*. Praha 2010.
- 2 *Kniha o Redutě*. Velehrad 2001, s. 20–37. Zde nalezneme otištěnou dizertační práci významného moravského historika a archiváře Metoděje Zemka *Dějiny jezuitské koleje v Uherském Hradišti*.
- 3 H o l u b o v á, M.: *Biografický slovník hudebních prefektů jezuitského řádu působících v Čechách, na Moravě a ve Slezsku v letech 1556–1773*. Praha 2009, s. 70. Prvním hudebním prefektem semináře byl Jan Jobst (1655–1656). Dalším hudebním prefektem uherskohradištského semináře se stal až v roce 1670 Jiří Ciconius.
- 4 S e h n a l, J.: František Xaver Richter. [online] Vltava: Klasika. 7. 7. 2011. [cit. 2012-09-07]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/klasika/skladatele/_zprava/frantisek-xaver-richter--918097
- 5 S e h n a l, J.: Hudba v jezuitském semináři v Uherském Hradišti v roce 1730. *Hudební věda* 4,

- 1967, s. 140.
- 6 H o l u b o v á, M.: c. d., s. 33. Srovnej T r o l d a, E.: Jesuité a hudba. *Cyril* 47, 1941, s. 44.
- 7 *Kniha o Redutě*. Velehrad 2001, s. 157–171.
- 8 U těchto nástrojů byla předepsána skordatura.
- 9 S e h n a l, J.: c. d. *Hudební věda* 4, 1967, s. 144. Lesní roh je označen slovem lituo.
- 10 Děťátko se narodilo od neznámého autora, pastorela Do Betléma chvátejme od Josefa Leopolda Václava Dukáta; Již v zahradě zástup stojí, Jsa již prodán nebeský Pán, O jak žalostná jest hodina, Sem přístup člověče s poznámkou o autorovi domestici (domáci), Ježíši, muži bolesti od jezuitského skladatele Jakuba Sittera, V myslí se rmoutím od Keisera.
- 11 Š t ě d r o ň, B.: heslo Häusler Antonín. In: *Československý hudební slovník osob a institucí*. Sv. 1, A-L (ed. G. Černušák, B. Štědroň, Z. Nováček), Praha 1963, s. 409. Dále N i u b o, M.: Vincenzo Albrici u pražských jezuitů na konci 17. století. In: *Bohemia Jesuitica 1556–2006* (ed. P. Čemus), Praha 2010, s. 1083. T r o l d a, E.: c. d. *Cyril* 47, 1941, s. 42.
- 12 S t r a k o v á, T.: Rajhradský hudební inventář z roku 1725. *Časopis moravského muzea* 58, 1973, s. 234.
<http://opac.rism.info/index.php>
- 13 H o l u b o v á, M.: c. d. Praha 2009, s. 33.
- 14 H o l u b o v á, M.: c. d., s. 90–91.
- 15 Muzeum české hudby, č. př. 65/52, č. 1, č. 2.
- 16 S t r a k o v á, T.: Tamtéž. *Časopis moravského muzea* 58, 1973, s. 233, 235.
- 17 H o l u b o v á, M.: c. d., s. 138. Dále T r o l d a, E.: c. d. *Cyril* 47, 1941, s. 61.
- 18 H o l u b o v á, M.: c. d., s. 146–148. Dále T r o l d a, E.: c. d. *Cyril* 47, 1941, s. 62. J e z, T.: Musikkultur der Jesuiten im barocken Schlesien. Perspektiven eines Forschungsprojekts. In: *Bohemia Jesuitica 1556–2006*. Praha 2010, s. 1035.
- 19 S t r a k o v á, T.: Tamtéž. *Časopis moravského muzea* 58, 1973, s. 233.
- 20 H o l u b o v á, M.: c. d., s. 162.
- 21 S e h n a l, J.: c. d. *Hudební věda* 4, 1967, s. 142.
- 22 B a y r e u t h e r, R.: heslo Rathgeber, Johann Valentin. In: *Die Musik in Geschichte und Gegenwart* (ed. Ludwig Finscher), sv. 13, Kassel – Basel 2005, s. 1303–1305.
- 23 Š t ě d r o ň, B.: heslo Poppe František Ludvík. In: *Československý hudební slovník osob a institucí*. Sv. 2, M-Ž (ed. G. Černušák, B. Štědroň, Z. Nováček), Praha 1965, s. 344–345.
- 24 S t r a k o v á, T.: Tamtéž. *Časopis moravského muzea* 58, 1973, s. 235.
- 25 B u ž g a, J.: heslo Brentner, Joseph. In: *Die Musik in Geschichte und Gegenwart* (ed. Ludwig Finscher), sv. 3, Kassel – Basel 2000, s. 851–853. Srovnej Š t ě d r o ň, B.: heslo Brentner Josef Jan Ignác. In: *Československý hudební slovník osob a institucí*. Sv. 1, A-L (ed. G. Černušák, B. Štědroň, Z. Nováček), Praha 1963, s. 132.
- 26 K a p s a, V.: Horae pomeridianae Jana Josefa Ignáce Brentnera. *Hudební věda* 38, 2001, č. 3–4, s. 245–262. K a p s a, V.: Harmonica duodecatomeria ecclesiastica a Hymnodia divina. Dvě sbírky árií Jana Josefa Ignáce Brentnera. *Acta musicologica* [online]. 2006, č. 2 [cit. 2010-05-30]. Dostupný z: <http://acta.musicologica.cz/06-02/0602s04.html> K a p s a, V.: *Jan Josef Ignác Brentner: Concertos & Arias 2009* (průvodní slovo k nahrávce), K a p s a, V.: „Praeclarus componista“ Johann Joseph Ignaz Brentner and his music printed in Pratur in the second decade of the 18th century. In: *12th Biennial International Conference on Baroque Music*. Varšava 2006, s. 59. K a p s a, V.: „Praeclarus componista“ *Jan Josef Ignác Brentner* (CD nahrávka). Praha 2003, s. 4–5.
- 27 Š t ě d r o ň, B.: heslo Brixi Šimon. In: *Československý hudební slovník osob a institucí*. Sv. 1, A-L (ed. G. Černušák, B. Štědroň, Z. Nováček), Praha 1963, s. 134. Srovnej N o v á k, V.: heslo Brixi, Šimon. In: *Die Musik in Geschichte und Gegenwart* (ed. Ludwig Finscher), sv. 3, Kassel – Basel 2000, s. 938–944. Dále N o v á k, V.: *Šimon a František Brixi v souvislosti s hudebním životem pražských křížovníků s červeným srdcem*. Praha 1967, s. 68–88.
- 28 S t r a k o v á, T.: Tamtéž. *Časopis moravského muzea* 58, 1973, s. 234.
- 29 Š t ě d r o ň, B.: heslo Dukát Josef Leopold Václav. In: *Československý hudební slovník osob a institucí*. Sv. 1, A-L (ed. G. Černušák, B. Štědroň, Z. Nováček), Praha 1963, s. 269. Srovnej B u ž g a, J.: heslo Dukát, Josef Leopold Václav. In: *Die Musik in Geschichte und Gegenwart* (ed. Ludwig Finscher), sv. 5, Kassel – Basel 2001, s. 1563–1564.
- 30 Dále S t r a k o v á, T.: Tamtéž. *Časopis moravského muzea* 58, 1973, s. 234.

- 32 Št ě d r o ň, B.: heslo Jakob Gunther. In: *Československý hudební slovník osob a institucí*. Sv. 1, A-L (ed. G. Černušák, B. Štědroň, Z. Nováček), Praha 1963, s. 554–555. Srovnej Q u o i k a, R.: heslo Jacob, Gunther Wenzel. In: *Die Musik in Geschichte und Gegenwart* (ed. Ludwig Finscher), sv. 9, Kassel – Basel 2003, s. 804–805.
- 33 Č e r n á R u k a v i ě k a, E.: *Pater Gunther Jacob a postavení hudebníků v benediktinském řádu*. Bakalářská diplomová práce. Brno 2009, s. 6. Disertaci o něm připravuje Robert Hugo.
- 34 S t r a k o v á, T.: Tamtéž. *Časopis moravského muzea* 58, 1973, s. 234.
- 35 Č e r n u š á k, G.: heslo Zelenka Jan Dismas. In: *Československý hudební slovník osob a institucí*. Sv. 2, M-Ž (ed. G. Černušák, B. Štědroň, Z. Nováček), Praha 1965, s. 978.
- 36 S t o c k i g t, J. B.: *Jan Dismas Zelenka: a Bohemian musician at the court of Dresden*. Oxford 2000, 352 s.
- 37 N o v á ě k, Z.: heslo Richter, Ján Jozef. In: *Československý hudební slovník osob a institucí*. Sv. 2, M-Ž (ed. G. Černušák, B. Štědroň, Z. Nováček), Praha 1965, s. 424. Srovnej S e h n a l, J.: c. d. *Hudební věda* 4, 1967, s. 143.
- 38 [http://opac.rism.info/index.php?id=6&no_cache=1&L=0&tx_bsbsearch_pi1\[query\]\[0\]=Bernkopf&tx_bsbsearch_pi1\[id\]=550000563](http://opac.rism.info/index.php?id=6&no_cache=1&L=0&tx_bsbsearch_pi1[query][0]=Bernkopf&tx_bsbsearch_pi1[id]=550000563) [cit. 2012-10-31]. Š t ě d r o ň, B.: heslo Bernkopf Antonín. In: *Československý hudební slovník osob a institucí*. Sv. 1, A-L (ed. G. Černušák, B. Štědroň, Z. Nováček), Praha 1963, s. 91.
- 39 S t r a k o v á, T.: Tamtéž. *Časopis moravského muzea* 58, 1973, s. 225, 234.
- 40 http://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&action=record_detail&id=5869 [cit. 2012-11-05].
- 41 S t r a k o v á, T.: Tamtéž. *Časopis moravského muzea* 58, 1973, s. 225, 234.
- 42 S e h n a l, J.: *Hudba v olomoucké katedrále v 17. a 18. století*. Brno 1988. Dále S v a ě i n a, T.: Karel Josef Einwald [online]. 2006 [cit. 2012-11-05]. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/75267/ff_b/.
- 43 S e h n a l, J.: *Hudba v olomoucké katedrále v 17. a 18. století*. Brno 1988, s. 175.
- 44 Jednu Kellerovu skladbu pocházející z farního úřadu sv. Mořice eviduje Státní okresní archiv Olomouc (za upozornění děkuji Mgr. Vladimíru Maňasovi, Ph.D.). Více o tomto skladateli nalezneme v pracích Antonína Schindlera a Jiřího Sehnala.
- 45 S t r a k o v á, T.: Tamtéž. *Časopis moravského muzea* 58, 1973, s. 227, 234.
- 46 F o r n a r i, G.: heslo Bonporti, Francesco Antonio. In: *Die Musik in Geschichte und Gegenwart* (ed. Ludwig Finscher), sv. 3, Kassel – Basel 2000, s. 378–380.
- 47 S t r a k o v á, T.: Tamtéž. *Časopis moravského muzea* 58, 1973, s. 235.
- 48 S t r i n a t i, C.: heslo Calegari, Francesco Antonio. In: *Die Musik in Geschichte und Gegenwart* (ed. Ludwig Finscher), sv. 3, Kassel – Basel 2000, s. 1683–1685.
- 49 C a f i e r o, R., D i e t z, H. B.: heslo Durante, Francesco. In: *Die Musik in Geschichte und Gegenwart* (ed. Ludwig Finscher), sv. 5, Kassel – Basel 2001, s. 1667–1672.
- 50 N a v a c h, L.: heslo Gasparini, Francesco. In: *Die Musik in Geschichte und Gegenwart* (ed. Ludwig Finscher), sv. 7, Kassel – Basel 2002, s. 575–582.
- 51 D u f o u r, V.: heslo Lotti, Antonio. In: *Die Musik in Geschichte und Gegenwart* (ed. Ludwig Finscher), sv. 11, Kassel – Basel 2004, s. 503–508.
- 52 S t r a k o v á, T.: Tamtéž. *Časopis moravského muzea* 58, 1973, s. 234.
- 53 R o m a g n o l i, A.: heslo Mancini, Francesco. In: *Die Musik in Geschichte und Gegenwart* (ed. Ludwig Finscher), sv. 11, Kassel – Basel 2004, s. 950–953.
- 54 B i z z a r i n i, M.: hesla Marcello, Alessandro, Marcello, Benedetto. In: *Die Musik in Geschichte und Gegenwart* (ed. Ludwig Finscher), sv. 11, Kassel – Basel 2004, s. 1037–1041.
- 55 B r a n d e n b u r g, D.: heslo Sarri, Domenico Natale. In: *Die Musik in Geschichte und Gegenwart* (ed. Ludwig Finscher), sv. 14, Kassel – Basel 2005, s. 975–977.
- 56 P e r u t k o v á, J.: *František Antonín Míča ve službách hraběte Questenberga a italská opera v Jaroměřicích*. Praha 2011, s. 68, 395.
- 57 S t r a k o v á, T.: Tamtéž. *Časopis moravského muzea* 58, 1973, s. 234.
- 58 G a m b a s s i, O.: heslo Cherici, Sebastiano. In: *Die Musik in Geschichte und Gegenwart* (ed. Ludwig Finscher), sv. 4, Kassel – Basel 2000, s. 848–850.
- 59 T a g l i a v i n i, L. F.: heslo Ricieri, Giovanni Antonio. In: *Die Musik in Geschichte und Gegenwart*

- (ed. Ludwig Finscher), sv. 14, Kassel – Basel 2005, s. 42–43.
- 60 L e c h l, P.: heslo Aufschneider, Benedict Anton. In: *Die Musik in Geschichte und Gegenwart* (ed. Ludwig Finscher), sv. 1, Kassel – Basel 1999, s. 1163–1165.
- 61 S t r a k o v á, T.: Tamtáž. *Časopis moravského muzea* 58, 1973, s. 234.
- 62 F r e e m a n, R. N.: heslo Baumgartner, Albert. In: *Die Musik in Geschichte und Gegenwart* (ed. Ludwig Finscher), sv. 2, Kassel – Basel 1999, s. 528–529.
- 63 T e n h a e f, P.: heslo Eisenhuet, P. Thomas. In: *Die Musik in Geschichte und Gegenwart* (ed. Ludwig Finscher), sv. 6, Kassel – Basel 2001, s. 181–183.
- 64 S t r a k o v á, T.: Brtnický hudební inventář. *Časopis Moravského muzea* 48, 1963, s. 222. Na svých skladbách je psán plným titulem: Isfridus Kayser imperialis celeberrimae ac exemptae cononiae Marchtallensis ordinis Praemonstratensis Canonicus et capellae Magister.
- 65 R a m p e, S., R o c k s t r o h, A.: heslo Kerll, Johann Caspar. In: *Die Musik in Geschichte und Gegenwart* (ed. Ludwig Finscher), sv. 10, Kassel – Basel 2003, s. 29–44.
- 66 S t r a k o v á, T.: Rajhradský hudební inventář z roku 1725. *Časopis moravského muzea* 58, 1973, s. 232.
- 67 B e m m a n n, K.: heslo Sperling, Johann Peter Gabriel. In: *Die Musik in Geschichte und Gegenwart* (ed. Ludwig Finscher), sv. 15, Kassel – Basel 2006, s. 1173–1174.
- 68 S e h n a l, J.: c. d. *Hudební věda* 4, 1967, s. 140. Srovnej A s c h e n b r e n n e r, V.: *Hudebně-liturgický provoz jezuitské koleje v Klatovech v 18. století*. Plzeň 2011, s. 269–302.
- 69 Doba 17. a 18. století si neuvědomovala význam hudebních památek minulosti. Hudba byla spotřebním zbožím a v popředí zájmu stáli žijící skladatelé.
- 70 Otázka původu a národnostního složení skladatelů je potřeba vidět v širších historických souvislostech tehdejší mnohonárodnostní habsburské monarchie, která v sobě zahrnovala řadu dnes samostatně existujících států.

Foto:

Hudební inventář jezuitského semináře sv. Františka Borgii v Uherském Hradišti z roku 1730. Moravský zemský archiv v Brně.

Přepis hudebního inventáře

Catalogus Musicalium descriptorum Hradistii
pro Seminario S. Fr. Borgiae Anno 1730 a P. J. Ch. S. J.

Missae breves & usuales.

Missa 1.	Suavis est Dominus. psal. --- ex A
2.	Beati omnes psal. --- ex B
3.	Sitivit in te anima mea. psal. --- ex C
4.	Laetatus sum. psal. --- ex D
5.	Cantate, et psallite. psal. --- ex Dis
6.	Ego delectabor in Dno', psal. --- ex E
7.	Declina a' malo. psal. --- F
8.	Fac bonum. psal. --- G

Omnes 8 Missae Authore R. P. Valentino Rathgeber O. S. Ben.

1.	Missa Quadragesimalis a' CC. a' TT. multiplicandis Auth.P. Fre' Holub Ord. Seraphici
2.	Missa Quadragesimalis a' C.& B. multiplicando Auth.P. Fre' Holub Ord. Seraphici

Vesperae.

1.	Vesperae universales pro toto anno. Auth. Sperling
2.	Vesperae Particulares pro festis B. V. novo anno, & Authore Rathgeber
3.	Nisi Dominus. Auth. Sign. Richter Cremnicii Cap.Mag.

Litaniae Lauretanae.

1. Litan. Virtuosae Sub tit. Virgo prudentissima. Auth. Sarri quibus ad-
junctae Aria de B. Virg.: Quantum bella. Auth. Mancini
2. Litan. Sub tit. Causa nostrae laet: Auth. Sign. Rizzieri
3. Lit. Praeclarae Sub tit. Virgo Veneranda. Auth. D. Czerwenka
4. Litan. Sub tit. Rosa mystica. Auth. D. Baumgartner
5. Litan. Sub tit. Sedes Sapientiae. Auth. D. Swoboda Soboticensis
6. Litan. amabiles Sub tit: Mater admirabilis. Auth. D. Dukat
7. Litaniae duplices brevissimae 1^{ae} sub tit. Salus infirmorum. }
8. 2^{dae} sub tit. Consolatrix afflict. } Auth. R. M. Fr. Christen S. J.

Antiphonae per annum 1°. Salve Regina.

1. Salve Regina Solenne. Authore D. Simone Bixi
2. Salve Regina Festivum. Auth. Sign. Tittel
3. Salve Reg: Affabile. Auth. R. M. Franc. Christen S. J.
4. Salve Regina. Dulcisonum. Auth. D. Ant. Bernkopf Cremsirii Cap. Mag.

Alma Redemptoris.

1. Antiphonae Alma Red. Sex breves. Variorum Authorum.
2. Alma Red: duplex 1us a` C. A. W. 2. }
2^{dus} a` C. A. violis 2. discord. } Auth. R. M. Fr. Christen S. J.
3. Alma Concinnum a` CC. W. Auth. R. P. Wenc. Majer S. J.
4. Alma Exemptum - - - Univ. 10

Ave Regina.

1. Ave Reg. Virtuosa duo 1us. Auth. R. P. Jacobo Sitter. 2. Auth. D. Heisler
2. Ave Reg. Tria brevissima. Autho. P. W. Majer S. J.
3. Ave Reg. Geminum. Utrumque Auth. R. M. Fr. Christen S. J.
4. Ave Reg. Geminatum 1um Auth. D. Czenek. 2^{dum} Auth. R. M. Franc. Christen S. J.
univers. 9

Regina Caeli.

1. Regina coeli elegans. C. A. T. B. W. Hub. [!] 2. Lit. [!] 2. Auth. D. Antonis Kopp.
2. Antiphonae Pasch. Seu Reg. caeli Gemina. Utrumque Auth. Sign. Keller.
3. Regina Coeli duplex. Utrumque Auth. R. M. Franc. Christen S. J.
4. Regina caeli duplex 1us Catholicus Auth. D. Teplitzky. 2^{dus} Alla Capella. Auth. Auffschneider.
5. Regina caeli duplex 1us Vocale. Auth. Kerl. 2^{dus} Martiale. Auth. Eisenhutt.
6. Regina caeli Sonorum antique pietatis Echo. Auth. D. Czenek.
7. Regina caeli Floridum eique suppositus speciali in charta Salve Regina. Neoterici.
8. Regina caeli duplex utrumque Auth. Gianini. Univers: 13

Hymni Vespertini.

1. Hymnus pro festo SS. Petri et Pauli: Decora lux Auth. P. Daniele Wotawsky S. J.
2. Hymnus de S. Joann. Bapt. Ut queant laxis supposito altero textu de confes. Iste confessor.
Auth. P. Jacobo Sitter S. J.
3. Hymnus de confes. Auth. M. Christen S. J.
4. Iste confessor Authore P. Wenc. Majer

Cantus Natalitii.

1. Cantus duo: 1us: Ave puer tenelulle. 2^{dus} Parvum quando cerno Auth. Jacob.[!]
2. Pastorella Natalitia geminae 1^a Gregis Pastorculi. Auth. Dukat
2^a: Lucem Pastorculi quid stupetis? Auth. Bonacini.
3. Mottetum Natalitium p. offertorio tempore Natalitis: Avete puelle. Cui adjunctus Cantus:
Dormi parvule. Auth. Bonporti.
4. Mottetum Natalitium: Dietiatko se narodilo, cui potest applicari textus in altera parte cum
notis describendus: Puer natus in Bethlehem. pro aliquo offert. Natalitio.
5. Pastorella Natalitia: Do Betlema chvatejme. Auth. Dukat.
6. Cantus Natalitii duo: 1us: Plaude, gaude, laetare homo. 2us: Ex nunc festive. Auth. Gaspari-
ni.
7. Aria pro festo Epiphan. seu SS. trium Regum. Ab ortu Reges. Auth. Bonacini.

Univers. 11

Cantus Quadragesimales.

1. Cantus duo. 1us: Lex humana inhumana.
2^{dus}: Oratore pro me lacrymae. uterque Authore R. P. Wenc. Majer.
2. - Cantus de mysterio Captivationis Christi in horto: Již v zahradě zástup stojí:
auth. domest.
3. - Cantus de mysterio Chri` in horto tristantis & sanguinem sudantis:
Jsa již prodán nebeský Pán Auth. domestico.
4. - de mysterio tracti ad 4 Tribunalia: O jak žalostná jest hodina. Auth. domest:
5. - de mysterio flagellationis: Sem přístup člověče. Auth. domest:
6. - de mysterio Bajulationis crucis Ježíši Muži Bolesti altero textu: Ave Jesu Summe bonus.
Auth. P. Sitter S. J.
7. Mottetum pro offertorio, Seu lessus Christo spinis & cruce orerato Egredimini.
Auth. P. W. Majer S. J.
8. Cantus Tormenta Corporis B. S. Lit. [!] 2.
9. Cantus Luge caelum, flete sidera.
10. Cantus Chara flete.
11. Cant. W myslí se rmoutim. Auth. Keiser.
12. Cantus tres affectuosi. 1us: Agnellemi. 2^{dus}: Luge terra. 3^{tius} O Magne Rex. omnes ab Altis
duobus Violin. 2. Auth. R. P. Wenc. Majer S. J.
13. Cantus Gemini de Dolorosa B. Virg. ab alto S. uterque. Authore Palavoli.
14. Miserere triplex. Authore P. Wotawsky.
15. Cerimonialia pro hebdomada Sancta.
16. Cantus duo pro Cerimoniis in Parasceve separatim. 1° Vexilla Regis prodeunt. 2^{dus} Ecce
quomodo moritur justus. Univers. 23.

Cantus de Resurrect. et Ascensione Dⁿⁱ

1. Cantus 4. 1us: Gaudentes canamus. 2^{dus}: Eja omnes exultemus. 3^{tius}: Universi gaudete
4: Tripudia mortalis. Auth. Sign. Keiser.
2. Cantus Paschales tres. 1us: de Resurrect.: Exultemus jubilemus 2^{dus}: de Ascensione:
Chori Angelorum. 3^{tius} de Ascens. Post vitae cursum. Auth. Keiser. Univers. 7

Cantus de S.Spiritu.

1. Motteta de S. Spir. duo. Veni Sancte Spiritus et emite etc. 1us: Authore Keiser. 2^{dus}: Auth.
Bernkopff.
2. Veni Creator Spiritus, cui appositus textus hymni de Apostolis: Exultet orbis etc. Auth.
P. Daniele Wotawsky S. J.
3. Veni Creator Spiritus. Auth. P. Wotawsky universim 4

Cantus de SS^{ma} Trinitate.

1. Mottetum pro offertorio: Benedicamus Patrem et Auth. D. Carolo Einwaldt.
2. Cantus duo de SS. Trinit. aut etiam de tempore: 1us: Te adoro, te honoro. 2^{dus}: O Trinitas, o Unitas. Uterque Auth. Keiser.
3. Hymni duo. 1us Jam sol recedit de SS^a Trinit. 2^{dus} de Apostolis tempore Paschali: Tristes erant. Auth. R. M. Franc. Christen S. J.

Univ. 5

Cantus de Venerabili Sacram.

1. Mottetum pro offert: O caeleste Sacramentum. Auth. Rathgeber.
2. Domine non sum dignus. Violis discord: Auth. Sign. Richter Cremnicensi.
3. Cantus Eucharistici Quatuor 1us. Pie Pelicane. Auth. D. Zelenka. 2^{dus}: Adoro te devote. Auth. P. Wenc. Majer S. J. 3^{tus} Jesu velate sol Eiusdem Auth. 4^{tus}: Desidero te: Authore R. D. Poppe.
4. Anima Christi. Auth. R. P. W. Majer S. J.
5. Pangelingua Romanum.
6. Cantus affectuosus: Te adoro, te suspiro. Auth. D. Zelenka.
7. Tantum ergo Sacramentum. Auth. D. Richter Cremnic.

Univers. 10

De SS^{mo} Nomine JESU.

1. Cantus de SS^o Nomine, accomodabilis pro omni tempore, & brevitatis gratiam in arias divisibilis. Erige serenum mortalis vultum. Authore Cherizzi.
2. Supremum JESU Nomen. Auth. Bonacini.

Cantus de B. Virgine.

1. Aria: Aurora Mater DEI. Authore Mancini.
2. Cantus duo: 1us Ave mundi spes Maria. cum lituis. Authore Dukat. 2^{dus}: Maria gustum sentio a CC Lit. 2. W. 2. Auth. P. Wotawsky.
3. Ariae, tres Sabbatinae: 1° Qui dure vivitis. Auth. Palavoli. 2°: Maria Advocatrix. Auth. Schneider. 3°: O Maria Mater amoris. Auth. eodem Schneider.
4. Cantus de Assumpt. B. V. Veni Sponsa coronaberis. Auth. Chmo Ant. Swoboda S. J.
- 5^{tus}. Jam supranotatus in Litaniiis Virtuosis sub tit. Virgo prudent: Quantum bella. Auth. Mancini. hic universim.7

Cantus de SS. Apostolis & Martiribus.

1. Ariae 5. 1^a: Hodie cum gaudio de pluribus Apostolis vel Eja inter gaudia de uno Authore Palavoli.
2da: Terrigena gaude. de plurib. Apost. aut Sctis quibuscunq
3^{tia}: Fideles agite de uno Apostolo } Authore Keiser.
4ta: Sancte Apostole
O Sancte inclytis } de uno Apost. Confess. aut Martyre Auth. } Sign. Marcello.
O Martyr inclytis
5ta: Aveto qui coleris } de uno vel pluribus Apost. } Auth. Palavoli.
Salvete quos colimus

Cantus pro quacunq solennitate.

1. Offertorium solenne de quocunq Confessore: Ecce Confessor Dni. Authore P. Wenc. Majer S. J.
2. Motteta duo pro offert. 1°. In hac die tam serena. Auth. Durante. 2do: Ter serena fulget dies. Auth. ignoto.
3. Offertorium Polymetron. Seu quaterno textu variis solennitatibus applicabile. Authore Sign. Brixi.
4. Gloria & honore coronasti. Auth. Brentner B. S. W. 2.

Cantus de Tempore.

1. Aria 4 pro diverso tempore. Authore Lotti. 1^a Te adoro. 2. Magne Deus. de temp. 3^a: Cessabunt crudi de tempore. 4. pro temp. Passionis, aut de temp.
2. Aria: O amanda, et Veneranda. C. S. VV. S.
3. Motteto per ogni tempo: Bellae stellae rutilantes a` B. S. W. Auth. Sign. Callegari.

Cantus pro defunctis.

1. Miseremini mei. Auth. Italo.
Partes Substantiales 97
O'es partes seorsim 150
A. M. D. G.
Praeterea donata ab eodem Musicalia universim. 35 partes.

Zkratky:

C – soprán

A – alt

T – tenor

B – bas

V – housle

W – housle (patrně 1. housle, 2. housle)

Hub. – hoboj

Lit. – lesní roh

CC – sopránová poloha hudebního nástroje

TT – tenorová poloha hudebního nástroje

Za cenné rady a připomínky k přepisu inventáře děkuji Mgr. Magdaleně Čoupkové a Mgr. Pavlu Žůrkovi.

Mgr. Petr Číh a l (n. 1981), vystudoval hudební vědu na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. V současnosti působí jako odborný pracovník Slováckého muzea v Uherském Hradišti, kde se věnuje projevům hudební kultury Uherskohradištska a ostatních subregionů Slovácka.

Jesuite Music Inventory in Uherské Hradiště from 1730

A b s t r a c t

The manifestations of baroque music culture in Bohemia and its respective parts were connected with the sphere of religious music, which was, together with pedagogical activities entrusted to religious orders, mainly to Jesuits and Piarists. In the post-Bílá Hora period Jesuit colleges with grammar schools began to appear in important Moravian cities (Jihlava, Znojmo, Opava, Kroměříž, Telč). In 1664 Jesuits came to Uherské Hradiště, too, and by their activities they raised the cultural level of the local citizens.

The seminary was an indispensable part of the Jesuit grammar school. Its origin can be dated back to 1655 when, for the first time, the function of musical prefect of the seminary appears in the list of the college members. However, only a single source out of undoubtedly large musical, pedagogical and other activities of the Jesuits in Uherské Hradiště from the years 1655–1773 when the order was abolished, was preserved until the present times – the handwritten inventory called *Catalogus Musicalium Descriptorum Hradistii pro Seminario S. Fr. Borgiae Anno 1730* a P. J. S. CH. S. J. which is now deposited in the Moravian National Archive in Brno. It contains 185 compositions out of which 150 are more closely specified in the inventory. The author of the inventory was a Jesuit priest Jan Chodura who was a musical prefect of the seminary during the period of its formation. The compositions are divided into 20 topical groups. From the point of view of their typology the inventory contains spiritual works of liturgical and non-liturgical nature. The repertory is mainly oriented on the

songs for the liturgical year (Christmas, Lent, Easter, liturgical interval) and on the compositions with Marian themes). There are only ten masses among the compositions. Besides the Latin ones there are also Czech lyrics (mainly Christmas and Lent songs). As far as the composers are concerned there 44 names in the inventory.

It is necessary to keep in mind all the time, that the inventory informs us only about a certain period of time of Jesuit musical activities, because with the exception of the information on musical activities in the seminary no other documents about it were preserved till the abolition of the order in 1773. If we consider more than 100 years of the seminary activities then only 185 compositions listed in the inventory are far too few. Thus it is not possible to obtain a complete picture of the repertory of the local Jesuits. Even then the inventory is undoubtedly important for us to learn about the baroque culture of the royal town of Uherské Hradiště.

Musikinventar der Jesuiten in Uherské Hradiště aus dem Jahre 1730

Zusammenfassung

Das Musikleben der Barockzeit in den Böhmisches Ländern und deren Einzelgebieten waren mit der Kirchenmusik verbunden. Die Pflege der Kirchenmusik, genauso wie die pädagogische Tätigkeit wurde den Kirchenorden, insbesondere den Jesuiten und Piaristen, anvertraut. In der Zeit nach der Schlacht am Weißen Berg liegen die Anfänge der Jesuitenkollegs mit Gymnasien in wichtigen mährischen Städten (Jihlava, Znojmo, Opava, Kroměříž, Telč – Iglau, Znaim, Troppau, Kremsier, Teitsch). 1644 kamen die Jesuiten auch nach Uherské Hradiště und beeinflussten das Leben der Stadtbewohner, indem das Kulturniveau durch die Ordensaktivitäten erhöht wurde.

Ein unerlässlicher Bestandteil des hiesigen Gymnasiums war das Seminar. Seine Anfänge sind in 1655 zu datieren, denn im damaligen Verzeichnis der Kollegmitglieder wurde die Position Seminar-Musikpräfekt zum ersten Mal angeführt. Die Jesuiten wirkten in Uherské Hradiště von 1655 bis 1773, als der Jesuitenorden aufgehoben wurde. Von der zweifellos umfangreichen Tätigkeit der Jesuiten in Uherské Hradiště im pädagogischen und organisatorischen Bereich ist aber nur eine einzige Quelle erhalten geblieben: handschriftliches Musikinventar Catalogus Musicalium descriptorum Hradistii pro Seminario S. Fr. Borgiae Anno 1730 a P. J. Ch. S. J., das im Mährischen Landesarchiv in Brünn aufbewahrt ist. Es enthält 185 Kompositionen, von denen 150 im Inventar näher spezifiziert sind. Der Verfasser war Jesuitenpriester Jan Chodura, der 1730, zur Zeit der Entstehung des Musikinventars als Seminar-Musikpräfekt tätig war. Die im Inventar enthaltenen Kompositionen sind 20 thematische Gruppen aufgeteilt. Die Typologie anhand der Kompositionen lässt im Inventar geistige liturgische Werke, aber auch Werke außerhalb der Liturgie erkennen. Das Repertoire orientiert sich auf die zum Kirchenjahr bestimmten Gesänge (Weihnachts-, Fasten-, Passions- oder nicht liturgische Gesänge) als auch auf die Kompositionen zur christlichen Marienthematik. Die Messen sind nur in zehn Fällen vertreten. Unter lateinischen Texten einzelner Werke gibt es auch tschechische Texte (vor allem Texte der Weihnachts- und Fastenlieder). Was die Vertretung einzelner Komponisten betrifft, sind im Inventar insgesamt 44 Namen eingeschlossen.

Es ist notwendig, sich ständig der Sache bewusst zu werden, dass das Inventar bloß einen bestimmten Abschnitt der Jesuitentätigkeit im Bereich Musik darstellt, denn außer einiger Informationen über das Musikseminar sind keine weiteren schriftlichen Belege der musikorientierten Tätigkeit bis zur Aufhebung des Ordens erhalten geblieben. Für den Zeitraum von mehr als 100 Jahre der Existenz des Musikseminars sind die 185 im Inventar angeführten Kompositionen zu gering. Man kann sich also kein Komplexbild über den Umfang der Jesuitentätigkeit in Uherské Hradiště machen. Trotz der Feststellung ist das Inventar von unbestrittener Bedeutung für das Kennenlernen der Barockmusikkultur der Stadt Uherské Hradiště.